

האם אתה רוצה להיות "בן עולם הבא"?

ח
גליון
ח

אורח חיים החדשי
לימוד שולחן ערוך אורח חיים
לכל החודש - ח' עמודים ליום
כל השנה "הלכות" ב"כל יום"
חובטת לו שהוא "בן עולם הבא"!

קודם הלימוד יאמר: הנני רוצה ללמוד. כדי שביאני התלמוד לידי מעשה. ולידי מדות ישראל. ולידי ודיעת התורה. ונהניני עושה לשם ייחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בשם יהוה ובשם אדני מתנחלים יאהדונה"י על ידי הנעלם ברחילו ורחימו ביהודא שלים בשם כל ישראל.

ח לחודש

המשך הלכות זברים הנוהגים בסעודה, סימן קעז – זין ברכת היין בסעודה

ד. אם קבע לשתות לפני המזון אין צריך לברך על יין שבתוך המזון דיין שלפני המזון פוטר וכן יין של קידוש פוטר יין שבתוך המזון וכן המבדיל על השלחן פוטר היין שבתוך המזון ויש אומרים שאין ברכת יין הבדלה פוטר אלא אם כן נטל ידיו קודם הבדלה הילכך המבדיל קודם נטילה יכולין שלא להוציא יין (ועיין לקמן סימן רצ"ט סעיף ז') שבתוך הסעודה ובדיעבד שלא כוון כך פוטר יין שבתוך הסעודה דספק ברכות דרבנן להקל:

ה. כל מה ששותה בתוך הסעודה די לו בכרכה אחת אלא אם כן כשבירך לא היה דעתו לשתות אלא אותו הכוס ונמלך לשתות אחר. הגה: וכן מי שבא לסעודה ומושיטין לו הרבה כוסות מברך על כל אחד ואחד והוי נמלך (כל בו). ועיין לקמן סימן קע"ט. וכן מי שבירך על כוס ברכת נשואין ואינו יודע להיכן יגיע הכוס כל אחד צריך לברך דמקרי נמלך (אגודה פרק ערבי פסחים ועיין לקמן סימן ק"צ):

ו. אין לברך אחר יין שבסעודה דברכת המזון פוטרתו וכן פוטרת יין שלפני המזון ואפילו [לא] היה לו יין בתוך המזון (ועיין לקמן סוף סימן רע"ב). ולענין יין של הבדלה שלפני המזון (עיין לקמן סימן רצ"ט סעיף ח'):

ז. אם אין לו יין ושותה מים או שאר משקה אין לברך עליהם דחשיבי כבאים מחמת הסעודה לפי שאין דרך לאכול בלא שתיה ואף יין לא היה צריך ברכה לפניו אלא מפני שהוא חשוב קובע ברכה לעצמו אבל מים או שאר משקים

לא חשיבי ואינם טעונים ברכה ואפילו אם היה צמא קודם סעודה כיון שלא רצה לשתות אז כדי שלא יזיקו לו המים נמצא כי שתית המים בסבת הפת היא ופת פוטרתם ויש אומרים לברך על המים שבסעודה ויש מחמירין עוד לברך עליהם בכל פעם דסתמא נמלך הוא בכל פעם והרוצה להסתלק מן הספק ישב קודם נטילה במקום סעודתו ויברך על דעת לשתות בתוך סעודתו. הגה: והמנהג כסברא הראשונה:

ח. על יין שבתוך המזון כל אחד ואחד מברך לעצמו אפילו הסיבו יחד. הגה: דלא יכולין לענות אמן (טור), משום דחיישינן שמא יקדים קנה לוושט. הגה: ויש אומרים דאם אמר להם סברי רבתי וישמעו ויכוונו לברכה ולא יאכלו אז ויענו אמן אחד מברך לכולם וכן נוהגין (הגהות מיימוני פרק ז' מהלכות ברכות ומרדכי סוף פרק כיצד מברכין וטור בשם רש"י). ויאמר סברי רבתי ורוצה לומר סוברים אתם לצאת בכרכה זו ולא יאמר ברשות רבתי וכן כל מקום שמברכין על היין משום ברכת היין שבתוך הסעודה אין אומרים ברשות אלא סברי מטעם שנתבאר (בית יוסף סימן קפ"ז בשם שבולי הלקט):

סימן קעה – דיני ברכת הטוב והמטיב על היין, ובו ו' סעיפים

א. הביאו להם יין אחר אינו מברך בורא פרי הגפן אבל מברך עליו הטוב והמטיב. הגה: אף על גב שאין לו עוד מן הראשון (בית יוסף). ולא דוקא הביאו להם מחדש אלא הוא הדין אם היה להם מתחלה שתי יינות מברכין על השני הטוב והמטיב. הגה: ודוקא שלא היו לפניו יחד כשבירך בורא פרי הגפן אבל היו ביחד אינו צריך לברך אלא בורא פרי הגפן כמו

שיתבאר סעיף ג' (דברי עצמו להשוות הטור עם מרדכי פרק הרואה) (בית יוסף):

ב. מברכין הטוב והמטיב על כל שינוי יין מן הסתם אפילו אינו יודע שהשני משובח מהראשון כל שאינו יודע שהוא גרוע ממנו. הגה: ואין חילוק בין שניהם חדשים או אחד חדש ואחד ישן (בית יוסף בשם תוספות פרק הרואה וטור ותרומת הדשן סימן ל"ד), ואפילו שתי ממנו תוך שלשים יום. יש אומרים דאם שתי תחלה יין אדום והביאו לו יין לבן אף על פי שהוא יותר גרוע מברך הטוב והמטיב לפי שהוא בריא לגוף יותר מן האדום (מרדכי פרק ערבי פסחים):

ג. הביאו לו יין רע ויין טוב כאחד יברך מיד בורא פרי הגפן על הטוב ופוטר את הרע ולא יברך על הרע תחלה בורא פרי הגפן כדי לברך אחריו הטוב והמטיב כי לעולם יש לברך על העיקר ועל החביב תחלה:

ד. אין לברך הטוב והמטיב אלא אם כן יש אחר עמו דהכי משמע הטוב לו והמטיב לחבירו והוא הדין אם אשתו ובניו עמו אבל אם הוא יחידי לא:

ה. אם רבים מסובים בסעודה כל אחד מברך לעצמו הטוב והמטיב ולא יברך אחד לכלם דחיישינן שמא יקדימו קנה לוושט כשיענו אמן. הגה: אבל היו מסובים לשתות בלא אכילה אחד מברך לכולם (ועיין לעיל סוף סימן קע"ד):

ו. יין של שתי חביות והכל ממין אחד אם בתוך מ' יום לבצירתו שמוהו בשני כלים חשיבי כשני מינים ומברכין עליו הטוב והמטיב ואם לאחר ארבעים יום חלקוהו אין מברכין עליו הואיל והכל ממין אחד:

סימן קעו – שהפת פוטר את הפרפרת, ובו סעיף אחד

א. ברך על הפת פוטר את הפרפרת דהיינו פירווי פת דק דק שדיבוק עם מרק או דבש ברך על הפרפרת לא פטר את הפת. הגה: בירך על הפרפרת פוטר מעשה קדרה שהוא דייסא וכיוצא בו וכן אם בירך על מעשה קדרה פוטר את הפרפרת (גמרא פרק כיצד מברכין ורמב"ם בפירושו המשנה):

סימן קעז – דברים הבאים בתוך הסעודה ואחר הסעודה מה דינם, ובו ה' סעיפים

א. דברים הבאים בתוך הסעודה אם הם דברים הבאים מחמת הסעודה דהיינו דברים שדרך לקבוע סעודה עליהם ללפת בהם את הפת כגון בשר ודגים וביצים וירקות וגבינה ודייסא ומיני מלוחים אפילו אוכלם בלא פת אין טעונין ברכה לפנייהם דברכת המוציא פוטרתן ולא לאחריהם דברכת המזון פוטרתן ואם הם דברים הבאים שלא מחמת הסעודה דהיינו שאין דרך לקבוע סעודה עליהם ללפת בהם את הפת כגון תאנים וענבים וכל מיני פירות (ועיין לעיל סימן קס"ח סעיף ח') אם אוכל אותם בלא פת טעונין ברכה לפנייהם דברכת המוציא אינה פוטרתן דלאו מעיקר סעודה הם ואינם טעונים ברכה לאחריהם דכיון שבאו בתוך הסעודה ברכת המזון פוטרתם ואם בתחלת אכילתו אכל הפירות (עם פת) ובסוף אכל עמהם פת אפילו אם בינתים אכל מהם בלא פת אינם טעונים ברכה אף לפנייהם:

ב. ודברים הבאים לאחר סעודה קודם ברכת המזון שהיה מנהג בימי חכמי הגמרא שבסוף הסעודה היו מושכים ידיהם מן הפת ומסירים אותו וקובעים עצמם לאכול פירות ולשתות כל מה שמביאים אז לפנייהם בין דברים הבאים מחמת הסעודה בין דברים הבאים שלא מחמת הסעודה טעונים ברכה בין לפנייהם בין לאחריהם דהמוציא וברכת המזון אין פוטרין אלא מה שנאכל תוך עיקר הסעודה ודין זה האחרון אינו מצוי בינינו לפי שאין אנו רגילין למשוך ידינו מן הפת עד ברכת המזון:

ג. ואם קובע ליפתן סעודתו על הפירות הו ליה הפירות כדברים הבאים מחמת הסעודה ואפילו אם אוכל מהפירות בתחלת סעודתו בלא פת אינו מברך לא לפנייהם ולא לאחריהם ויש חולקין ולכן

טוב שיאכל בתחלה מהפירות עם פת ואז אפילו אם אחר כך יאכל מהם בלא פת אינם טעונים ברכה כלל. הגה: ואף על פי שאינו חוזר לבסוף לאכול עמהם פת מאחר שעיקר קביעות היה עלייהו (בית יוסף בשם הר"י):

ד. אף על פי שלא היו הפירות לפניו בשעה שבירך על הפת כיון דללפת את הפת הם באים אינם טעונים ברכה כלל:

ה. אם אחר שבירך על הפת שלחו לו מבית אחרים שאינו סמוך עליהם ולא היה דעתו על הדורון אפילו מדברים שדרכן לבוא ללפת את הפת צריך לברך עליהן כדין נמלך. (הגה: ולא ראיתי נוהרים בזה ואפשר דטעמא דסתם דעת האדם על כל מה שמביאין לו בסעודה. ועיין לקמן סימן ר"ו):

סימן קעח – איזהו דברים קרויים הפסק בסעודה, ובו ז' סעיפים

א. היה אוכל בבית זה ופסק סעודתו והלך לבית אחר או שהיה אוכל וקראו חבירו לדבר עמו ויצא לו לפתח ביתו וחזר הואיל ושינה מקומו צריך לברך למפרע על מה שאכל וחוזר ומברך בתחלה המוציא ואחר כך יגמור סעודתו אבל אם דבר עמו בתוך הבית אף על פי ששינה מקומו מפנה לפנה אינו צריך לברך. הגה: (ועיין לקמן סימן רע"ג אם היה דעתו לאכול במקום אחר לא מיקרי שני מקום והוא שיהיו שני המקומות בבית אחד ועיין לקמן סימן קפ"ד):

ב. חברים שהיו יושבין לאכול ויצאו לקראת חתן או לקראת כלה אם הניחו שם מקצתן חוזרים למקומם וגומרין סעודתן ואינם צריכין לברך שניה ואם לא הניחו שם אדם כשהם יוצאים צריכים ברכה למפרע וכשהם חוזרים צריכים ברכה לכתחלה וכן אם היו מסובין לשתות או לאכול פירות שכל המשנה מקומו הרי פסק אכילתו ולפיכך מברך למפרע על מה שאכל וחוזר ומברך שנית על מה שהוא צריך לאכול והמשנה מקומו מפנה לפנה בבית אחד אינו צריך לחזור ולברך. אכל במזרחת של תאנה זו ובא לאכול במערבה צריך לברך. הגה: ויש חולקים בכל מה שכתוב בסימן זה רק סוברים ששנוי מקום אינו אלא כהיסח הדעת ולכן אם שינה מקומו למקום אחר אין צריך לברך אלא לפני מה שרוצה לאכול אבל לא על מה שכבר אכל (תוספות ורשב"ם והרא"ש ומרדכי פרק ערבי פסחים וטור).

ודוקא שלא הניח מקצת חברים בסעודה ואכל מדברים שאינן צריכים ברכה במקומם אבל אם הניח מקצת חברים או אפילו לא הניח ואכל דברים שצריכין ברכה במקומם אפילו מה שרוצה לאכול אחר כך אין צריך לברך (סמ"ק ואור זרוע). ולכן מי שפסק סעודתו והלך לבית אחר או שהיה אוכל וקראו חבירו לדבר עמו אפילו לפתח ביתו או למקום אחר כשחוזר לסעודה אתרומת הדשצ לברך כלל דהא פת צריך ברכה במקומו לכולי עלמא מיהו אם הסיח דעתו כשחוזר ודאי צריך לברך על מה שרוצה לאכול אחר כך (בית יוסף ורשב"א). ואין חילוק בין חזר למקום שאכל כבר ובין סיים סעודתו במקום אחר (רמב"ם פרק ד' ור"ן) וכן נוהגין במדינות אלו מכל מקום לכתחלה לא יעקר ממקומו בלא ברכה דחיישנין שמא ישכח מלחזור ולאכול (הר"ר מנוח ור"ן). מיהו לצורך מצוה עוברת כגון שהגיע זמן תפלה מותר (כל בו הלכות פסח). ועיין סימן קפ"ד:

ג. יש מי שאומר שאם היה בגן ורוצה לאכול מפירות כל אילן ואילן כיון שברך על אילן אחד אינו צריך לברך על האחרים והוא שבשעה שברך היה דעתו לאכול מאותם האחרים אבל מגן לגן צריך לברך אפילו אם הם סמוכים ואפילו אם כשבירך תחלה היה דעתו על הכל:

ד. אם אכל פת במקום אחד וחזר ואכל במקום אחר אינו מברך ברכת המזון אלא במקום השני כמו שנהגו הולכי דרכים שאוכלים דרך הילוכם ויושבים ומברכין במקום סיום אכילתם:

ה. יש אומרים ששבעת המינים טעונים ברכה לאחריהם במקומם ויש אומרים דדוקא מיני דגן. הגה: ויש אומרים דוקא פת לבד (הגהות מיימוני פרק ד'):

ו. מי שנזכר בתוך הסעודה שלא התפלל ועמד והתפלל אפילו אם אין שהות לגמור סעודתו ולהתפלל שחייב להפסיק ואי אפשר לו לאכול עד שיתפלל עם כל זה לא הוי הפסק:

ז. אדם שישן בתוך סעודתו שינת עראי לא הוי הפסק. הגה: וכן אם הפסיק בשאר דברי רשות כגון שהוצרך לנקביו וכיוצא בזה:

הנה מוכבא פאן ספר שו"תן ערוך אורח חיים מחולקת לפרק תחודש. שמונה עמודים ליום. כף יגמור כל אורח חיים מדי חודש בתודשו. ויופה לתיזת "בן עולם הבא". נא לפרקם בנתי פנסיות ובנתי מדרשות. ובשמחות. וכלל החברים וידידים. לזכות את הרבים לתיזת "בן עולם הבא" על ידי לימוד "הלכה" בכל יום. שהוא "תורה לשמה" וכל המזכה את הרבים ה' לחודש – עמוד ב זוכה לבנים צדיקים!

סימן קעט – איזזה דברים קרויין היפח הדעת בסעודה שצריך לחזור ולברך, ובו ר' סעיפים

א. גמר סעודתו ונטל ידיו מים אחרונים אינו יכול לאכול ולא לשתות עד שיברך ברכת המזון ואם אמר הב לך ונברך הוי היסח הדעת ואסור לו לשתות אלא אם כן יברך עליו תחלה ואכילה דינה כשתיה להרא"ש אבל להרב רבינו יונה והר"ן אכילה שאני שאף על פי שסילק ידו מלאכול ואפילו סלקו השלחן אם רצה לחזור לאכילתו אין צריך לברך פעם אחרת שכל שלא נטל ידיו לא נסתלק לגמרי מאכילה:

ב. מי שסומך על שלחן אחרים אפילו אמר הב לך ונברך לא הוי היסח הדעת עד שיאמר בעל הבית:

ג. אם לא אמר הב לך ונברך וגם לא נטל ידיו משנטל הכוס לברך הוי היסח הדעת:

ד. כשאדם נכנס לבית חבירו ויש שם חבורת הרבה שאוכלים וכל אחד מושיט לו כוס יש מי שאומר שמברך על כל אחד בורא פרי הגפן כי בכל פעם הוא נמלך:

ה. הקרואים בבית בעל הבית לאכול מיני פירות ומביאין להם בזה אחר זה אינם צריכים לברך אלא על הראשון:

ו. אכל כל מאכל ולא אכל מלח שתה כל משקה ולא שתה מים ביום ידאג מפני ריח הפה ובלילה מפני ריח הפה ומפני אסכרה (פירוש חולי חונק). והאוכל מלח אחר אכילתו לא יאכל בגודל (גודל הוא האצבע הגס. אצבע הוא קרוב לגס. אמה הארוך. קמיצה הוא הסמוך לקטן. זרת הוא הקטן) דקשה לקבור בנים ולא בזרת דקשה לעניות ולא באצבע דקשה (לש"ד) [לש"ר, לשם רע], אלא באמה ובקמיצה. (ועיין לעיל סימן ק"ע למה אין אנו נוהגין באכילת מלח ושתיית מים):

סימן קפ – דיני פירורי הפת, ובו ה' סעיפים

א. אין להסיר המפה והלחם עד אחר ברכת המזון:

ב. כל מי שאינו משייר פת על שלחנו אינו רואה סימן ברכה לעולם אבל לא יביא פת שלמה ויתננה על השלחן ואם עשה כן מחזי דלשם עבודת כוכבים עביד שנאמר העורכים לגד שלחן:

ג. קודם שיטול ידיו יכבד הבית שלא ישארו שם פירורין וימאסו במים של נטילה אף על פי שמותר לאבד פירורין שאין בהם כזית שמא יהא השמש עם הארץ שמותר להשתמש בשמש עם הארץ ויניח גם פירורין שיש בהם כזית שאסור לאבדן ביד לכך יכבד תחלה ועכשיו אין אנו נוהגים כך מפני שאין אנו מסלקין השלחן ואנו נוטלים הידים חוץ לשלחן במקום שאין שם פירורים וליכא למיחש למידי:

ד. אף על פי שמותר לאבד פירורין שאין בהם כזית מכל מקום קשה לעניות:

ה. נוהגים לכסות הסכין בשעת ברכת המזון ונהגו שלא לכסותו בשבת ויום טוב:

הלכות מים אחרונים

סימן קפא – דין מים אחרונים, ובו י' סעיפים

א. מים אחרונים חובה:

ב. מים אחרונים אין נוטלים על גבי קרקע אלא בכלי מפני רוח רעה ששורה עליהם ואם אין לו כלי נוטל על גבי עצים דקים וכיוצא בהן:

ג. אין נוטלין בחמין שהיד נכוית בהם מפני שמפעפעין (פירוש מבעבעין מלשון שחין אבעבעות) את הידים ואין מעבירין את הזוהמא:

ד. אין צריך ליטול אלא עד פרק שני של אצבעות:

ה. צריך שישפיל ראשי אצבעותיו למטה כדי שתרד הזוהמא:

ו. אם המסובין רבים עד חמשה מתחילין מן המברך ואם הם יותר מתחילין מן הקטן ונוטלין דרך ישיבתן ואין מכבדין זה את זה ליטול עד שמגיעין לחמשה האחרונים וכיון שלא נשארו אלא חמשה שלא נטלו מתחילין מן המברך:

ז. אין מברכין שום ברכה על מים האחרונים:

ח. יש אומרים שמים אחרונים אינם צריכים נגוב ולהרמב"ם מנגב ואחר כך מברך:

ט. מים אחרונים נוטלים בכל מיני משקים:

י. יש שאין נוהגים ליטול מים אחרונים ואפילו לנוהגים כן אדם שהוא אסטניס ורגיל ליטול ידיו אחר הסעודה לדידיה

הוו ידים מזוהמות וצריך ליטול ידיו קודם ברכת המזון:

הלכות ברכת המזון

סימן קפב – דין כוס ברכת המזון, ושלא יהא פגום, ובו ז' סעיפים

א. יש שאומרים שברכת המזון טעונה כוס אפילו ביחיד וצריך לחזור עליו ולא יאכל אם אין לו כוס לברך עליו אם הוא מצפה ואפשר שיהיה לו אפילו אם צריך לעבור זמן אכילה אחת ולפי זה אם שנים אוכלים יחד צריך לקחת כל אחד כוס לברכת המזון ויש אומרים שאינה טעונה כוס אלא בשלשה ויש אומרים שאינה טעונה כוס כלל אפילו בשלשה. הגה: ומכל מקום מצוה מן המובחר לברך על הכוס (ר"ן פרק ערבי פסחים):

ב. כוס ברכת המזון אינו אלא של יין ולא משאר משקים אפילו קבע סעודתו עליהם ואם אין יין מצוי באותו מקום והשכר או שאר משקין הוו חמר מדינה מברכין עליהם חוץ מן המים. הגה: ומה שנוהגין במדינות אלו לברך על השכר אין למחות דהא יש אומרים דאינו טעון כוס כלל ועוד דהא עיקר חמר מדינה הוא שכר וקובעין הסעודה עליו ואף על גב דיין נמצא בעיר מכל מקום לא מיקרי מצוי לדבר זה שהוא ביוקר ואי אפשר לקנות יין בכל סעודה לברך עליו אמנם המצוה מן המובחר לברך על יין (דברי עצמו). ויש מדקדקין כשמברכין ביחיד על היין שלא לאחזו הכוס בידם רק מניחין אותו על השלחן לפנייהם ונכון מנהג זה על דרך הקבלה (בית יוסף):

ג. צריך שלא יהא פגום שאם שתה שתה ממנו פגמו אבל אם שפך ממנו לתוך ידו או כלי אין בכך כלום ואפילו שתה מהכד או מחבית קטנה הוי פגום אבל אם שתה מחבית של עץ גדולה אין להקפיד יש מי שאומר שאפילו מים פגומים פסולים למזוג בהם כוס של ברכה:

ד. אם היו כוסות המסובין פגומים צריך לתת מכוס הברכה לתוכם ויש מי שאומר שאינו צריך (עיין לקמן סימן ק"ץ וסימן רע"א):

ה. אם החזיר יין של כוס פגום לקנקן היין שבקנקן כשר משום דקמא קמא בטיל:

הנה מובא פאן ספר שו"תן ערוך אורח חיים מהולק לפרק החודש. שמונה עמודים י"ז. כף יגמור פל אורח חיים מדי חודש בתדשו. ויזקה להיות "בן עולם הבא". נא לפרסם גפתי פנסיות ופגמתי מדרשות. ובשמחות. ויזכר החברים וידידים. לזכות את הרבים להיות "בן עולם הבא" על ידי לימוד "השקפה" בכל יום. שהוא "תורה לשמה" וכל המזכה את הרבים ה' לחודש – עמוד ג זוכה לפנים צדיקים!

1. יכולין לתקן כוס פגום על ידי שיוסיפו מעט יין ואפילו על ידי שיוסיפו עליו מים מיתקן:

2. בשעת הדחק מברכין על כוס פגום:

סימן קפג – המברך איך יתנהג בכוס של ברכת המזון, ובו י"ב פעיפים

א. כוס של ברכה טעון הדחה מבפנים ושטיפה מבחוץ ואם הוא נקי ואין בו שיורי כוסות אינו צריך:

ב. יתן היין לתוכו חי עד שמגיע לברכת הארץ ואז מוזגו להודיע שבה הארץ. הגה: ויש אומרים דאם היין אינו חזק אין צריך למוזגו (טור), וכן נוהגין באלו הארצות.

ויוציאנו מן החבית לשם ברכה (טור בשם רש"י). ונראה לדדידן שאין לנו הרבה יין, אין צריך רק לשפכו מן הקנקן ששומרים בו היין לשם ברכה וחבית לאו דוקא וכן נוהגין במדינות אלו. וכוס של ברכה ימלאנו שיהא מלא על כל גדותיו:

ג. צריך לחזור אחר כוס שלם:

ד. מקבלו בשתי ידיו וכשמתחיל לברך נוטלו בימינו ולא יסייע בשמאל. הגה:

והיינו דוקא שלא תגע השמאל בכוס אבל אם נותן השמאל תחת הימין לסייעה מותר (בית יוסף בשם שבולי הלקט). ומגביהו מהקרקע טפח אם הוא יושב על גבי קרקע ואם הוא מיסב בשלחן מגביהו מעל השלחן טפח ונותן בו עיניו שלא יסיח דעתו. הגה: ועל כן אין לוקחין כוס שפיו צר שקורין גלוק גלא"ז לברך עליו. ומשגרו לאשתו שתשתה ממנו:

ה. יש מי שאומר שאם המברך אטר (בלע"ז מנצי"ו) אוחז הכוס בימינו שהוא שמאל כל אדם:

ו. משנתנו לו כוס לברך לא ישיח המברך והמסובין אין להם להשיח משהתחיל המברך לא מבעיא בשעת שהוא מברך שצריכין לשמוע ולהבין מה שאומר המברך אלא אפילו בין ברכה לברכה אין להם להשיח ואם עברו ושחו בין ברכה לברכה בשעה שהמברך שותק מעט יצאו. (הגה: אפילו אם שח המברך עצמו).

אבל אם שחו בשעה שהוא מברך לא יצאו:

ז. נכון הדבר שכל אחד מהמסובין יאמר בלחש עם המברך כל ברכה וברכה ואפילו החתימות. הגה: ויקדים לסיים קצת קודם המברך כדי שיענה אמן כדלעיל סימן

נ"ט. אין נותנין כוס של ברכה אלא לטוב עין (גמרא פרק אלו נאמרין):

ח. לענין לשאול בברכת המזון מפני היראה או מפני הכבוד יש מי שאומר שדינה כתפלה:

ט. צריך לישב בשעה שמברך בין אם היה הולך בביתו כשאכל או עומד או מיסב כשמגיע לברך צריך לישב כדי שיוכל לכוין יותר וגם לא יהא מיסב שהוא דרך גאווה אלא ישב באימה. הגה: נראה לי דלאו דוקא המברך אלא הוא הדין כל המסובין לא ישבו בקלות ראש אלא באימה. מיהו אם לא עשה כן אפילו בירך מהלך בדיעבד יצא (רמב"ם פרק ד):

י. יש אומרים שגם ברכת מעין שלש צריך לאמרה מיושב:

יא. אם היה מהלך בדרך ואוכל אינו צריך לישב ולברך לפי שאין דעתו מיושבת עליו:

יב. אסור לברך והוא עוסק במלאכתו:

סימן קפד – לקבוע ברכה במקום פעורה, ועד כמה יכול לברך מי ששכח ולא בירך, ובו ו' פעיפים

א. מי שאכל במקום אחד צריך לברך קודם שיעקור ממקומו. (הגה: ועיין לעיל סימן קע"ח). ואם יצא ממקומו ולא בירך אם היה במזיד יחזור למקומו ויברך ואם בירך במקום שנזכר יצא. הגה: ודוקא לדעת הרמב"ם אבל לדעת הרא"ש דסבירא ליה דאף בשוגג יחזור למקומו לכתחלה במזיד אף בדיעבד לא יצא (טור) ואם היה בשוגג להרמב"ם יברך במקום שנזכר ולהרב רבינו יונה והרא"ש גם הוא יחזור למקומו ויברך:

ב. כמה דברים אמורים כשאין לו פת עוד אבל אם יש לו פת עוד יאכל במקום השני מעט ויברך רק שלא יהא רעב מאכילה ראשונה:

ג. יש אומרים שכל שבעת המינים טעונים ברכה לאחריהם במקומם ויש אומרים דחמשת מיני דגן דוקא (ועיין לעיל סימן קע"ח סעיף ה):

ד. אכל ואינו יודע אם בירך ברכת המזון אם לאו צריך לברך מספק מפני שהיא מן התורה:

ה. עד אימתי יכול לברך עד שיתעכל המזון שבמעיו וכמה שיעורו כל זמן שאינו רעב מחמת אותה אכילה ומשעה

שהתחיל להיות רעב אף על פי שלא נתעכל עדיין לגמרי כנתעכל לגמרי דיינינן ליה וכן נמי לענין אכילת פירות ושתיית יין אם אינו רעב ולא צמא ותאב לאותם פירות יברך אם אינו יודע לשער אם נתעכלו:

ו. שיעור אכילה לברך עליה ברכת המזון בכזית:

סימן קפה – לברך ברכת המזון בקול רם, ויתר פרטים בברכת המזון, ובו ח' פעיפים

א. ברכת המזון נאמרה בכל לשון:

ב. צריך שישמיע לאזניו מה שמוציא בשפתיו ואם לא השמיע לאזניו יצא ובלבד שיוציא בשפתיו:

ג. יש מי שאומר דבעל הבית עם בניו ואשתו צריך לברך בקול רם כדי שיצאו בברכתו:

ד. אפילו נשכח כל כך עד שאינו יכול לדבר כראוי יכול לברך ברכת המזון:

ה. אם בירך והיתה צואה כנגדו או שהיה שכור (פירוש לגמרי) נסתפקו התוספות והרא"ש אם צריך לחזור ולברך ומשום מי רגלים פשיטא שאינו חוזר לברך:

סימן קפו – אם נשים וקטנים חייבים בברכת המזון, ובו ב' פעיפים

א. נשים חייבות בברכת המזון וספק הוא אם הן חייבות מדאורייתא ומוציאות את האנשים או אם אינן חייבות אלא מדרבנן ואינן מוציאות אלא למי שאין חיובו אלא מדרבנן (ועיין לקמן סימן קצ"ט בענין זימון שלהם):

ב. קטן חייב מדרבנן כדי לחנכו וההיא דבן מברך לאביו כשלא אכל האב כדי שביעה שאינו חייב אלא מדרבנן:

סימן קפז – דיוקים בנוסח ברכת המזון, ובו ד' פעיפים

א. יש אומרים ברוך משביע לרעבים ואין לאומרו והמוסיף גורע ואם אמר במקום ברכת הזן בריך רחמנא מלכא מאריה דהאי פיתא יצא ויש אומרים שצריך שיחתום בריך רחמנא דזן כולא:

ב. בברכת הארץ להרא"ש לא יאמר שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה וכו' ברית ותורה שהרי אומר על בריתך שחתמת בבשרנו ועל תורתך שלמדתנו ודי בפעם אחד והרמב"ם חולק. (הגה: ודברי הרא"ש הם עיקר):

הנה מובא פאן ספר שו"ת ערוך אורח חיים מחולק לקצת החודש. שמונה עמודים ימים. כך יגמור כל אורח חיים מדי חודש בתדשו. ויזכה להיות "בן עולם הבא". נא לפרסם בכתבי פנסיות ובכתבי מדרשות. ובשמחות. ויזכה החברים וידידים. לזכות את הרבים להיות "בן עולם הבא" על ידי לימוד "התורה" בכל יום. שהוא "תורה לשמה"!
זכה לפרנס צדיקים!

ג. אם לא הזכיר בברכת הארץ ברית ותורה אפילו אם לא חיסר אלא אחד מהם מחזירין אותו. הגה: ונשים ועבדים לא יאמרו ברית ותורה דנשים לאו בני ברית נינהו ועבדים לאו בני תורה נינהו (כל בו):

ד. אם לא הזכיר בבונה ירושלים מלכות בית דוד מחזירין אותו. הגה: ואומרים על הנסים בחנוכה ובפורים קודם ועל הכל וכו' ואם לא אמרו אין מחזירין אותו (טור). ועיין לקמן סימן תרפ"ב. ומכל מקום יוכל לאומרו בתוך שאר הרחמן ויאמר הרחמן הוא יעשה לנו נסים כמו שעשה בימים ההם וכו' והכי נהוג (כל בו):

סימן קפח – נוסח ברכה ג', ודיני ברכת המזון בשבת, והטויעה בברכת המזון, ובו י' סעיפים

א. אחר שחתם בונה ירושלים יענה אמן אחר ברכת עצמו מפני שהיא סיום הברכות דאורייתא דהטוב והמטיב אינה דאורייתא:

ב. אמן זה יאמרנו בלחש כדי שלא ירגישו שברכת הטוב והמטיב אינה דאורייתא ויזלזלו בה. הגה: ונראה דדוקא כשמברך לבדו ואין עונין אמן אחר שאר ברכות אבל כשמזמנין עונין עליו כשאר אמן שעונין על ברכות הראשונות ואף על גב דהמברך עונה גם כן מכל מקום אינו ניכר כל כך הואיל ואחרים עונין גם כן עמו וכן המנהג במדינות אלו לאומרו בקול רם אפילו המברך עצמו כשמזמנים ואולי הוא מהאי טעמא:

ג. צריך להזכיר בברכה שלישיית מלכות בית דוד ואין להזכיר בה שום מלכות אחר והאומר ומלכותך ומלכות בית דוד משיחך טועה שאין להשוות מלכותא דארעא עם מלכותא דשמייא וכן אין לומר בה אבינו מלכנו. הגה: ויש אומרים דאף כשאומר יעלה ויבא לא יסיים מלך חנוך ורחום אלא ידלג מלת מלך (אבודרהם) וסברא נכונה היא אבל לא ראיתי נוהגין כן:

ד. נוסח ברכה זו פותח בה רחם ה' אלהינו או נחמנו ה' אלהינו וחותם בה בונה ירושלים או מנחם ציון בבנין ירושלים ואין לשנות הנוסח משבת לחול דבין בשבת בין בחול אומר נוסחא אחת. הגה: ויש אומרים דאומרים בונה ברחמיו ירושלים וכן נוהגין (מרדכי סוף ברכות):

ה. בשבת אומר בה רצה והחליצנו ובראש חודש ויום טוב וחולו של מועד אומר יעלה ויבא ואם חל אחד מהם בשבת

אומר רצה והחליצנו ואחר כך יעלה ויבא ואינו מזכיר של שבת ביעלה ויבא ולא של יום טוב וחולו של מועד וראש חודש ברצה והחליצנו:

ו. טעה ולא הזכיר של שבת אומר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם שנתן שבתות למנוחה לעמו ישראל באהבה לאות ולברית ברוך אתה ה' מקדש השבת. ואם טעה ולא הזכיר של יום טוב אומר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר נתן ימים טובים לישראל לששון ולשמחה את יום חג פלוני הזה ברוך אתה ה' מקדש ישראל והזמנים. ואם חל יום טוב בשבת אומר שנתן שבתות למנוחה לעמו ישראל באהבה לאות ולברית וימים טובים לששון ולשמחה את יום חג פלוני הזה ברוך אתה ה' מקדש השבת וישראל והזמנים. וכל ברכות הללו בשם ומלכות. והא דסגי בהך ברכה, דוקא כשנזכר קודם שהתחיל הטוב והמטיב, אבל אם לא נזכר עד שהתחיל הטוב והמטיב, צריך לחזור לראש ברכת המזון:

ז. אם טעה ולא הזכיר בה של ראש חודש בין ביום בין בלילה אומר ברוך שנתן ראשי חדשים לעמו ישראל לזכרון, ואינו חותם בה, והוא שנזכר קודם שהתחיל הטוב והמטיב. אבל אם לא נזכר עד שהתחיל הטוב והמטיב, אינו חוזר, מפני שאינו חייב לאכול פת, כדי שיתחייב לברך ברכת המזון. וחול המועד דינו כראש חודש. הגה: ואפשר דמכל מקום יש לאמרו בתוך שאר הרחמן כמו שנתבאר לעיל סוף סימן קפ"ז גבי על הנסים. ואולי יש לחלק כי ביעלה ויבא יש בו הזכרת שמות ואין לאומרו לבטלה כן נראה לי וכן נוהגין. אם חל ראש חודש בשבת והזכיר של שבת ולא הזכיר של ראש חודש ולא נזכר עד שהתחיל הטוב והמטיב אינו חוזר. ואם שכח של שבת ונזכר קודם שהתחיל הטוב והמטיב, כולל ראש חודש עם שבת, ואומר שנתן שבתות למנוחה וראשי חדשים לזכרון. ואם פתח בהטוב והמטיב, חוזר לראש ברכת המזון, ומזכיר של שבת ושל ראש חודש. ויש מי שאומר, שאם שכח של שבת וראש חודש, ונזכר קודם שהתחיל הטוב והמטיב, אומר שנתן שבתות למנוחה וראשי חדשים לזכרון, וחותם

בשל שבת, ואינו חותם בשל ראש חודש:

ח. סעודה שלישיית בשבת דינה כראש חודש:

ט. ג' שאכלו בשבתות וימים טובים ושכחו להזכיר מעין המאורע והם צריכים לחזור לראש ברכת המזון יברך כל אחד בפני עצמו כי מידי זימון כבר יצאו:

י. היה אוכל ויצא שבת מזכיר של שבת בברכת המזון דאולינן בתר התחלת הסעודה והוא הדין לראש חודש ופורים וחנוכה:

סימן קפט – נוסח ברכה רביעיית ודיניה, ובו ב' סעיפים

א. ברכה רביעיית לא יאמר תתברך ולא יאמר בה החי כי אם בבית האכל ואומר בה שלשה מלכיות ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם האל אבינו מלכנו כו' המלך הטוב. וג' הטבות הוא הטיב לנו הוא מטיב לנו הוא יטיב לנו. וג' גמולות הוא גמלנו הוא גומלנו הוא יגמלנו:

ב. בבית האכל אומר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם האל אבינו מלכנו בוראנו גואלנו קדושנו קדוש יעקב המלך החי הטוב והמטיב אל אמת דיין אמת וכו' (ועיין ביורה דעה סימן שע"ט):

סימן קצ – שתיית היין אחר הברכה ודיניה, ובו ה' סעיפים

א. אחר שסיים ברכת המזון מברך בורא פרי הגפן ויטעום המברך (ואם הפסיק בין הברכה לטעימה עיין לקמן סימן רע"א סעיף ט"ו) ואחר כך יטעמו האחרים אם כולם זקוקים לכוס אחד ונתן המברך מכוסו לכוס ריקן שבידם לא יטעמו עד שיטעום הוא. אבל אם אינם זקוקים לכוסו יכולים לטעום קודם שיטעום הוא. אין צריך המברך לשפוך מכוסו לכוס המסובין אלא אם כן כוס המסובין פגום. (עיין לעיל סימן קפ"ב, וסוף סימן רע"א):

ב. אחר ששתה כוס של ברכת המזון יברך ברכה אחת מעין שלש:

ג. שיעור שתיית יין להתחייב בברכה אחרונה יש ספק אם די בכזית או ברביעיית לכך יזהר לשתות או פחות מכזית או רביעיית כדי להסתלק מן הספק והכא אי אפשר לשתות פחות מכזית דכל דבר שצריך כוס צריך לשתות ממנו

הנה מובא פאן ספר שו"תן ערוף אורח חיים מחולק לקצת החודש. שמונה עמודים ימים. כך יגמור כל אורח חיים מדי חודש בתדשו. ונופה להיות "בן עולם הבא". נא לפרסם בבתי פנסיות ובבתי מדרשות. ובשמחות. וכל החברים וידידים. לזכות את הרבים להיות "בן עולם הבא" על ידי לימוד "הלכה" בכל יום. שהוא "תורה לשמה" וכל המזכה את הרבים ה' לחודש – עמודה זוכה לבנים צדיקים!

כמלא לוגמיו שהוא רוב רביעית הלכך
ישתה רביעית שלם:

ד. אם המברך אינו רוצה לטעום יטעום
אחד מהמסובין כשיעור ואין שתיית
שנים מצטרפת ומכל מקום מצוה מן
המובחר שייטעמו כולם (ועיין לקמן סימן
רע"א סעיף י"ד):

ה. כשמסובין בסעודה גדולה ואין יודעים
עד היכן יגיע כוס של ברכת המזון כל
אחד מהמסופקים אם יגיע לו צריך לברך
בורא פרי הגפן. (ועיין לעיל סימן קע"ד
סעיף ה' בהג"ה):

סימן קצא – אם הפועלים מחוייבים לברך, ובו ג' סעיפים

א. פועלים העושים מלאכה אצל בעל הבית
מקצין בברכת המזון כדי שלא לבטל
מלאכת בעל הבית כיצד ברכה ראשונה
כתקנה ושניה פותח בברכת הארץ וכולל
בה בונה ירושלים וחותר בברכת הארץ
ואין אומרים ברכת הטוב והמטיב כלל
במה דברים אמורים כשנוטלים שכר על
מלאכתן מלבד הסעודה אבל אם אין
נוטלים שכר אלא הסעודה שאוכלים
לבד מברכין כל ד' ברכות כתקן וכן אם
בעל הבית מיסב עמהם אף על פי
שנוטלים שכר מלבד הסעודה מברכין כל
ד' ברכות:

ב. והאידנא לעולם מברכים כל ארבע
ברכות שאין דרך בני אדם עכשיו
להקפיד בכך ומסתמא אדעתא דהכי
שוכרים פועלים שיברכו כל ארבע ברכות
כתקנם:

ג. אסור לעשות מלאכה בעודו מברך. (וכן
הוא לעיל סוף סימן קפ"ג):

סימן קצב – ברכת זימון בג' או בעשרה, ובו ב' סעיפים

א. היו המסובין ג' חייבים בזימון שאומר
אחד מהם נברך שאכלנו משלו והם
עונים ואומרים ברוך שאכלנו משלו
ובטובו חיינו והוא חוזר ואומר ברוך
שאכלנו משלו ובטובו חיינו ברוך אתה
ה' אלהינו מלך העולם הזן את העולם
וכו' ואם הם ד' יכול לומר ברכו שאכלנו
משלו אבל יותר טוב לומר נברך שלא
להוציא עצמו מן הכלל. ואם הם עשרה
צריך להזכיר את ה' שאומר נברך אלהינו
וכו' והם עונים ואומרים ברוך אלהינו
וכו'. ואין לומר נברך לאלהינו בלמ"ד
ובין שיהיו עשרה או מאה או אלף או

רבוא כך הם מברכים וכל המשנה מזה
הנוסח כגון שאומר נברך על המזון
שאכלנו או שאומר למי שאכלנו משלו
או שאומר במקום ובטובו מטובו או
במקום חיינו אומר חיים הרי זה בור
וכשהם עשרה כיון שמזכירים את השם
יכול לומר נברך אלהינו על המזון
שאכלנו משלו:

ב. אם טעה המזמן בעשרה והעונים ולא
הזכירו אלהינו אין יכולים לחזור אבל
אם עדיין לא ענו אחריו יחזור ויזמן
בשם:

סימן קצג – אם מצטרפין לזימון אם לא, ובו ו' סעיפים

א. שנים שאכלו אף על פי שבברכת
המוציא פוטר אחד את חברו מצוה
ליחלק שיברך כל אחד ברכת המזון
לעצמו במה דברים אמורים כשהיו
שניהם יודעין לברך ברכת המזון אבל
אם אחד יודע והשני אינו יודע מברך
היודע ויוצא השני. אם מבין לשון
הקודש אלא שאינו יודע לברך וצריך
לכוין מלה במלה לכל מה שיאמר. הגה:

וצריך המברך שיכוין להוציא (מרדכי ריש פרק
שלשה שאכלו ובית יוסף בשם סמ"ג). אבל אם
אינו מבין אינו יוצא בשמיעה אבל ג'
שאכלו אינם רשאים ליחלק ושנים
שאכלו מצוה שיחזרו אחר שלישי
שיצטרף עמהם לזימון וכן ארבעה או
חמשה אסור להם ליחלק שכלם נתחייבו
בזימון ששה נחלקים כיון שישאר זימון
לכל חבורה עד עשרה ואז אין נחלקים
עד שיהיו עשרים כיון שנתחייבו בהזכרת
השם (הגה: דאז יכולים ליחלק אם ירצו
ונראה לי דהוא הדין בששה אינן מחוייבים
ליחלק רק אם ירצו נחלקים) ומצוה לחזור
אחר עשרה. ומיהו אם היו רבים מסובים
יחד ואינם יכולים לשמוע ברכת הזימון
מפי המברך ואינם רשאים ליחלק
לחבורות של עשרה מפני שיצטרכו
לברך בקול רם וישמע בעל הבית ויקפיד
עליהם יכולים ליחלק לחבורות של ג' ג'
ולברך בנחת כדי שלא ישמע בעל הבית
וזה טוב להם ממה שלא יצאו ידי חובת
ברכת זימון שהרי אינם יכולים לשמוע
מפי המברך:

ב. אפילו לא הוקבעו מתחלה כולם לאכול
יחד אלא שהשנים קבעו ואחר כך בא
השלישי וקבע עמהם או שאחד קבע
תחלה ואחר כך קבעו השנים עמו אינם

רשאים ליחלק כיון שהם קבועים יחד
בגמר האכילה ומכל מקום אם יאכל
עמהם בלא קבע רשאים ליחלק אלא אם
כן הוא שמש. הגה: ומכל מקום אפילו כל
מקום שרשאים ליחלק עדיף טפי לזמן משום
דברוב עם הדרת מלך (בית יוסף):

ג. אם היו רוכבים ואמרו נאכל אף על פי
שכל אחד אוכל מככרו ולא ירדו
מהבהמות מצטרפין כיון שעמדו במקום
אחד אבל אם היו הולכים ואוכלים לא
ואם היו אוכלים בשדה מפורדים
ומפורדים אף על פי שאוכלים כלם
בשעה אחת ומככר אחד כיון שלא קבעו
מקום לאכול אינם מצטרפין. הגה: המנהג
שלא לזמן בבית עובד כוכבים ונראה לי
הטעם משום דלא יוכלו לקבוע עצמן בבית
עובד כוכבים משום שיראת העובד כוכבים
והוי כאלו אכלו בלא קבע ולכן מתחלה לא
קבעו עצמן רק לברך כל אחד לבדו ולכן אין
לשנות המנהג ואף אם לא היה טעם זה
מספיק מכל מקום מאחר דכבר נהגו כך הוי
כאלו לא קבעו עצמן ביחד:

ד. שלשה שישבו לאכול וברכו ברכת
המוציא אפילו כל אחד אוכל מככרו
ואפילו לא אכל עדיין כזית פת אינם
רשאים ליחלק:

ה. ג' שבאו מג' חבורות של שלשה שלשה
בני אדם ונתחברו אלו השלשה אם זימנו
עליהם במקומם כגון שהפסיקו כל אחד
לשנים עד שאמרו הזן שוב אינם יכולים
לזמן אפילו אכלו אחר כך יחד וגמרו
סעודתן ואם לא זימנו עליהם במקומם
חייבים לזמן ואינם רשאים ליחלק
ואפילו לא אכלו אלו הג' ביחד
משנתחברו:

ו. שלש חבורות שהיו בכל אחת ארבעה
ופירש אחד מכל החבורה ונצטרפו
לחבורה אחרת וזימנו הג' הנשארים פרח
זימון מינייהו כיון שחבריהם זימנו והוא
הדין אם לא היו בכל חבורה אלא ג'
והלך אחד מכל החבורה קודם זימון
ונתחברו אלו הג' ובא אחד לכל חבורה
ונצטרף עם ב' הראשונים וזימנו יחד
פרח זימון מאלו הג' כיון שכבר זימנו
חבורתם אף על פי שלא זימנו עמהם.

הגה: שלש חבורות שאכלו ובכל חבורה ג'
בני אדם אסור לכל אחד ליפרד מכל חבורה
ולזמן ביחד דהרי הב' הנשארים בכל חבורה
אינן יכולים לזמן אחר כך אבל אם היה בכל
חבורה ד' מותר ליפרד אחד מכל חבורה

הנה מובא פאן ספר שו"תן ערוף אורח חיים מחולק לפרקי החודש. שמונה עמודים ליום. כך יגמור כל אורח חיים
מדי חודש בתדשו. וינקה להיות "בן עולם הבא". נא לפרקם בבתי פנסיות ובבתי מדרשות. ובשמחות. וכל
החברים וידידים. לזכות את הרבים להיות "בן עולם הבא" על ידי לימוד "השקפה" בכל יום. שהוא "תורה לשמה"!

זכר המזכה את הרבים ה' לחודש – עמוד ו

ולזמן ביחד והנשארים יזמנו כל חבורה במקומם (בית יוסף בשם הרשב"א):

סימן קצד – שלשה שאכלו כאחד ונפרדו, לענין הזימון מה דינם, ובו ג' סעיפים

א. שלשה שאכלו כאחד ושכחו וברך כל אחד לעצמו בטל מהם הזימון ואין יכולים לחזור ולזמן למפרע וכן אם ברכו שנים מהם אבל אם שכח אחד מהם וברך השנים יכולים לזמן עם השלישי אף על פי שכבר ברך יכול לומר ברוך שאכלנו משלו והם יוצאים ידי חובת זימון והוא אינו יוצא ידי זימון שאין זימון למפרע. הגה: ואם האחד זימן עם אחרים אף שנים הנשארים אינן יכולים לזמן (בית יוסף בשם הרשב"א):

ב. שלשה שאכלו ויצא אחד מהם לשוק קוראים אותו ומודיעים לו שרוצים לזמן כדי שיכוין ויצטרף עמהם ויענה עמהם ברכת זימון ויוצאים ידי חובתן אף על פי שאינו בא ויושב עמהם והני מילי בג' אבל בעשרה כיון שצריכים להזכיר את השם אינם מצטרפין עד שיבא וישב עמהם. (ועיין לקמן סימן ר' עד היכן ברכת הזימון):

ג. ג' שאכלו כאחד ואין אחד מהם יודע כל ברכת המזון אלא אחד יודע ברכה ראשונה ואחד השניה ואחד השלישית חייבים בזימון וכל אחד יברך הברכה שיוודע ואף על פי שאין בהם מי שיוודע ברכה רביעית אין בכך כלום אבל לחצאין אין לברך אם האחד אינו יודע כי אם חצי הברכה שאין ברכה אחת מתחלקת לשתים:

סימן קצה – חבורות שאוכלים בהרבה מקומות מה דינם, ובו ג' סעיפים

א. שתי חבורות שאוכלות בבית אחד או בשני בתים אם מקצתן רואים אלו את אלו מצטרפות לזימון ואם לאו אינם מצטרפות ואם יש שמש אחד לשתיהן הוא מצרפן וכגון שנכנסו מתחלה על דעת להצטרף יחד ויש מי שאומר שאם רשות הרבים מפסקת בין שני הבתים אינם מצטרפין בשום ענין:

ב. אכלו מקצתן בבית ומקצתן חוץ לבית אם המברך יושב על מפתן הבית הוא מצרפן:

ג. כל היכא שמצטרפות שתי חבורות צריך שישמעו שתיהן דברי המברך ברכת

זימון בביאור. הגה: ושאר ברכת המזון יברך כל אחד לעצמו אבל אם ירצו שהמזמן יוציא כולם צריכים שישמעו כל ברכת המזון דבלא זה לא יצאו כלל (דברי עצמו):

סימן קצו – מי שאכל דבר איסור אם מצטרף לזימון, ובו ד' סעיפים

א. אכל דבר איסור אף על פי שאינו אסור אלא מדרבנן אין מזמנין עליו ואין מברכין עליו לא בתחלה ולא בסוף:

ב. אם אכל דבר איסור במקום סכנה מברכים עליו (ועיין לקמן סימן ר"ד):

ג. שלשה שאכלו כאחד אחד נזהר מפת עובד כוכבים ואחד אינו נזהר או אחד מהן כהן ואוכל חלות אף על פי שאותו שנזהר אינו יכול לאכול עם אותו שאינו נזהר ולא ישראל עם הכהן כיון שאותו שאינו נזהר יכול לאכול עם הנזהר והכהן עם הישראל מצטרפין אבל אם היו כהנים וזר אוכלים כאחד והכהנים אוכלים חלה ונזהרים מפת של עובד כוכבים והזר אוכל פת של עובד כוכבים אינם מצטרפין והוא הדין לשלשה שמודרים זה מזה שאינם מצטרפים לזימון. הגה: ודוקא כשכל אחד אוכל מכרו אבל אם אוכלים מכר בעל הבית מצטרפין דהא אוכלים מכר אחד:

ד. אין מזמנין על מי שאכל פחות מכזית:

סימן קצז – דין צירוף לזימון ג' או עשרה, ובו ד' סעיפים

א. שנים שאכלו כאחד וגמרו ובא שלישי כל היכא דאי מייתי להו מידי מצו למיכל מיניה מצטרף בהדיהו וחייבים ליתן לו לאכול כדי שיצטרף עמהם והוא שבא עד שלא אמרו הב לן ונברך אבל אם אמרו הב לן ונברך ואחר כך בא השלישי אינו מצטרף עמהם. הגה: ונטילת מים אחרונים כהב לן ונברך דמי (מרדכי פרק שלשה שאכלו). ועיין לעיל סימן קצ"ט:

ב. תשעה שאכלו דגן ואחד אכל כזית ירק מצטרפין להזכיר השם ואפילו לא טיבל עמהם אלא בציר או לא שתה עמהם אלא כוס אחד שיש בו רביעית מכל משקה חוץ מן המים מצטרף עמהם והוא שיהיה המברך אחד מאוכלי הפת ואפילו שבעה אכלו דגן וג' ירק מצטרפין אבל ששה לא דרובא דמינכר בעינן:

ג. המצטרף צריך לברך ברכה אחרונה על מה שאכל ואינו נפטר בברכת המזון של אלו במה דברים אמורים דסגי בכל מאכל להצטרף לעשרה אבל לג' אינו מצטרף עד שיאכל כזית פת ויש אומרים דבכזית דגן מהני אפילו אינו פת ויש אומרים דבירק ובא שלישי אם יכולים להזקיףו שיאכל כזית פת מוטב ואם אינו רוצה לא יתנו לו לשתות ולא מאכל אחר ואם אירע שנתנו לו לשתות או מאכל אחר יזמנו עמו אף על פי שאינו רוצה לאכול פת:

ד. חברים שאכלו כאחד קצתם אכלו כדי שביעה וקצתם לא אכלו אלא כזית אם כולם יודעים לברך מצוה שיברך אותו שאכל כדי שביעה ויוציא את האחרים ואם אין יודעים כולם לברך מי שאכל כזית יכול להוציא אף אותם שאכלו כדי שביעה. הגה: יש אומרים שאינו חייב לברך מדאורייתא אם לא שתה והוא תאב לשתות (מרדכי פרק שלשה שאכלו ובית יוסף בשם כל בו ושבלי לקט). וטוב ליהדר לכתחלה אם מקצתן שתו ומקצתן לא שתו שיברך מי ששתה (דברי עצמו):

סימן קצח – אחד נכנס אצל שלשה שאכלו, ובו סעיף אחד

א. שלשה שאכלו והם מברכין ונכנס אחד שלא אכל אם נכנס כשאומר המברך נברך שאכלנו משלו עונה אחריו ברוך ומבורך שמו תמיד לעולם ועד ואם נכנס כשאחרים עונים ברוך שאכלנו משלו עונה אחריהם אמן. הגה: וכן בכל הברכות שאדם שומע חייב לענות אמן (טור ובית יוסף בשם בה"א וסמ"א) ואם הם עשרה אומר ברוך אלהינו ומבורך שמו תמיד לעולם ועד והוא הדין אם היה שם כשגמרו מלאכול ולא אכל עמהם כך הוא עונה אחר המברך ואחר העונים:

סימן קצט – על מי מזמנים ועל מי אין מזמנים, ובו י"א סעיפים

א. השמש שאכל כזית מזמנין עליו:
ב. כותי בזמן הזה הרי הוא כעובד עבודת אלילים ואין מזמנין עליו:
ג. עם הארץ גמור מזמנין עליו בזמן הזה:
ד. עובד כוכבים אין מזמנים עליו ואפילו גר שמל ולא טבל אין מזמנין עליו אבל גר גמור מזמנין עליו ויכול לברך ברכת המזון ולומר על שהנחלת לאבותינו:

הנה מובא פאן ספר שו"תן ערוף אורח חיים מחולק ל'חודש' שמונה עמודים יום. כף יגמור פל אורח חיים מדי חודש בתדשו. ויופה ל'היות' בן עולם הבא. נא לפרסם ב'פתי' פנסיות וב'פתי' מד'שות. ובש'חזות. ו'ל'כל' החברים ו'נדיים. ל'זכות' את הרבים ל'היות' בן עולם הבא על ידי ל'ימוד' ה'ל'כה' כ'כל' יום. שהוא 'תורה' ל'שמה'! וכל המזכה את הרבים ח' לחודש – עמוד ז זוכה ל'בנים' צדיקים!

הלכות ברכת הפירות

סימן רב – דיני ברכת פירות האילן, ובו י"ח סעיפים

א. על כל פירות האילן מברך בתחלה בורא פרי העץ חוץ מהיין שמברך עליו בורא פרי הגפן בין חי בין מבושל בין שהוא עשוי קונדיטון דהיינו שנותנין בו דבש ופלפלין. הגה: ואם נתערב יין בשכר אזלינן אחר הרוב אם הרוב יין מברך בורא פרי הגפן ואם הרוב שכר מברך שהכל (בית יוסף בשם התשב"ץ):

ב. הבוסר כל זמן שלא הגיע לכפול הלבן מברך עליו בורא פרי האדמה ומשהוא כפול הלבן ואילך מברך עליו בורא פרי העץ ומתוך שלא נודע לנו שיעור פול הלבן לעולם מברך בורא פרי האדמה עד שיהיה גדול ביותר ושאר כל האילן משויצאו פרי מברכין עליו בורא פרי העץ ובלבד שלא יהא מר או עפוץ ביותר עד שאינו ראוי לאכילה אפילו על ידי הדחק דאז אין מברכין עליו כלל. הגה: ויש אומרים דעל חרובין אינו מברך בורא פרי העץ עד שיראה בהן כמין שרשראות של חרובין וכן בזיתים עד שיגדל הנץ סביבם וקודם לכן מברך בורא פרי האדמה וכן עיקר (טור):

ג. גרעיני הפירות אם הם מתוקים מברך עליהם בורא פרי העץ ואם הם מרים אינו מברך עליהם כלל ואם מתקן על ידי האור מברך עליהם שהכל:

ד. שמן זית אם שתאו כמות שהוא אינו מברך עליו כלל משום דאזוקי מזיק ליה ואם אכלו עם פת אינו מברך עליה דפת עיקר ומברך על העיקר ופוסטא את הטפילה ואם שתאו מעורב עם מי סלק"א (הנקרא אניגרון) שאז אינו מזיק אדרבא הוא מועיל לגרון אם הוא חושש בגרונו הוה ליה שמן עיקר ומברך עליו בורא פרי העץ ואם אינו מתכוין לרפואה אלא לאכילה הוה ליה אניגרון עיקר ואינו מברך אלא על האניגרון (שהכל):

ה. אינו צריך להפסיק אלא עד שיאמר ברוך שאכלנו משלו וכו' וחזור וגומר סעודתו בלא ברכה בתחלה. הגה: ויש אומרים שצריך להפסיק עד שיאמר הזן את הכל וכן נוהגין (הרא"ש ותוספות והר"י בשם בה"ג והטור). ואם היה דעתו לחזור ולאכול פת אף על פי שלא אכל אחר כן כשרוצה לברך מברך מתחלה ברכת הזן וכל שכן אם חזר ואכל (הר"י פרק שלשה שאכלו) (טור):

סימן רא – מי הוא המברך, ובו ד' סעיפים

א. גדול מברך אפילו בא כסוף ואם רצה ליתן רשות לקטן לברך רשאי והני מילי כשאין שם אורח אבל אם יש שם אורח הוא מברך אפילו אם בעל הבית גדול ממנו כדי שיברך לבעל הבית ומה ברכה מברכו יהי רצון שלא יבוש ולא יכלם בעל הבית הזה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא ויצליח בכל נכסיו ויהיו נכסיו מוצלחים וקרובים לעיר ולא ישלוט שטן במעשה ידיו ואל יזדקק לפניו שום דבר חטא והרהור עון מעתה ועד עולם. ואם בעל הבית רוצה לוותר (פירוש שאינו רוצה להקפיד) על ברכתו ולברך ברכת המזון בעצמו רשאי. הגה: והוא הדין שיכול ליתן לברך למי שירצה (בית יוסף בשם אוהל מועד):

ב. לא יקדים חכם ישראל לכהן עם הארץ לברך לפניו דרך חק ומשפט אבל לתת לו החכם רשות שיברך אין בכך כלום אבל כהן תלמיד חכם מצוה להקדימו שנאמר וקדשתו לפתוח ראשון ולברך ראשון (ועיין לעיל סימן קס"ז סעיף י"ד):

ג. מי שנותנים לו לברך ואינו מברך
ד. מקצר ימיו:
ה. צריך לחזור שיתנו לו כוס של ברכה לברך:

ו. אונן בחול שהוא פטור מלברך אין מזמנין עליו:

ז. נשים ועבדים וקטנים אין מזמנין עליהם אבל מזמנין לעצמן ולא תהא חבורה של נשים ועבדים וקטנים מזמנין יחד משום פריצותא דעבדים אלא נשים לעצמם ועבדים לעצמם ובלבד שלא יזמנו בשם:

ז. נשים מזמנות לעצמן רשות אבל כשאוכלות עם האנשים חייבות ויוצאות בזמן שלנו. הגה: אף על פי שאינן מבינות (הרא"ש ומרדכי ריש פרק שלשה שאכלו בשם רש"י):

ח. אנדרוניוס מזמן למינו ואינו מזמן לא לאנשים ולא לנשים:

ט. טומטום אינו מזמן כלל:

י. קטן שהגיע לעונת הפעוטות ויודע למי מברכין מזמנין עליו ומצטרף בין לשלשה בין לעשרה. הגה: ויש אומרים דאין מצטרפין אותו כלל עד שיהא בן שלש עשרה שנה דאז מחזקינן ליה כגדול שהביא ב' שערות (הרא"ש והמרדכי פרק שלשה שאכלו וטור) וכן נוהגין ואין לשנות וחרש ושוטה אם מכוונים ומבינים מצטרפין לזמן אף על פי שאין החרש שומע הברכה (מהרי"ל):

יא. מי שנדוהו על עבירה [בזמן שהותר מצד השררה] אין מזמנין עליו:

סימן ר – דין המפסיק כדי לברך, ובו ב' סעיפים

א. שלשה שאכלו כאחד אחד מפסיק על כרחו לשנים ועונה עמהם ברכת זימון ואפילו לא רצה להפסיק מזמנין עליו בין עונה בין אינו עונה כל שהוא עומד שם אבל שנים אין חייבים להפסיק לאחד והלכך אין חיוב זימון חל עד שיתרצו להפסיק ולברך ואם לא רצו להפסיק זימון הוא עליהם לא עשה כלום ואם לא רצו להפסיק אף הוא אינו רשאי לברך ולצאת לשוק עד שיגמרו השנים ויזמן עליהם שהרי כבר נתחייב הוא בזימון והיאך יברך בלא זימון:

סימנא טבא!

להתחיל הסדר ב"אנחה יום" שרוצה בקבלה מחדש להתחילו ולסנימו בעזרת השם יתברך!

הנה מוכא פאן ספר שו"תן ערוף אורח חיים מחולק ל'חלק' החודש. שמונה עמודים ליום. כך יגמור כל אורח חיים מדי חודש בתדשו. ויזכה להיות "בן עולם הבא". נא לפרסם בכתבי פנסיות ובכתבי מדע'שות. ובשמות. ויזכה החברים וידידים. לזכות את הרבים להיות "בן עולם הבא" על ידי לימוד "הלכה" בכל יום. שהוא "תורה לשמה" וכל המזכה את הרבים ה' לחודש – עמוד ה זוכה לבנים צדיקים!

